

VÄV OSS SAMMAN

folk & textil då & nu

Ett pedagogiskt material med fokus på slöjd, hållbarhet och historia.
Avsett för högstadiets elever och personal, främst år 9.
Framtaget av Region Gävleborg och Länsmuseet Gävleborg 2025.

Introduktion

- Filmerna och tillhörande material kan användas som eget underlag eller som del av ett större tema gällande exempelvis "hållbar utveckling". Filmerna behandlar både enskilda hantverkstekniker och material, som i förlängningen varit viktiga i byggandet av Sverige och Gävleborg, samt den enskilda människans roll i skapandet av den egna identiteten och möjligheten att bidra till en mer hållbar framtid, utifrån ett textilt perspektiv.
- Filmerna och tillhörande material kan arbetas med enskilt eller i grupp. De kan användas i sin helhet, men enskilda frågor kan med fördel användas som underlag om man vill arbeta mer djupgående kring en specifik fråga eller ämne. Varje fråga och film är fristående och kan ses och arbetas med i valfri ordning.
- De diskussionsfrågor som står i materialet besvaras och nämns till viss del i filmerna, men är främst ett underlag för just diskussion, samtal och reflektion. Eleverna uppmanas att använda och jämföra digitala källor för att få mer information. På nätet finns mängder av hemsidor, men eleverna kan ändå förberedas på att det kan vara svårt att svara på alla frågor. Det viktigaste är att försöka hitta generella svar på faktafrågor, och resonera och tänka fritt kring värderande och reflekterande frågor.
- Filmerna berör flera delar ur de nationella kursplanernas (Lgr22) centrala innehåll för årskurs 7-9. Främst ämnena slöjd, historia och geografi:

Slöjd

- Verktyg, redskap och maskiner, hur de benämns och hur de används på ett säkert och ändamålsenligt sätt.
- Utvecklade former av hantverkstekniker och begrepp som används i samband med dessa.
- Design, mode, konsthantverk och hemslöjd från olika kulturer och tider som inspirationskällor för det egna skapandet.
- Resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.

Historia

- Industrialiseringen i Europa och Sverige. Olika orsaker till industrialiseringen och konsekvenser av denna för människor och miljö.

Geografi

- Lokalt, regionalt och globalt arbete för att främja hållbar utveckling.
- Samband mellan ekonomisk och social levnadsstandard och faktorer som demografi, jämställdhet, utbildning och naturresurser.

Begreppslista

Bondesamhälle

Industrialisering

Industriell

Handgjord

Barnarbete

Arbetsvillkor

Slavplantage

Självförsörjning

Ridikyl/kjolsäck

Produktionsland

Export

Import

Naturfibrer

Konstfibrer

Klimatavtryck

Återvinna

Återanvända/återbruka

Råvara

Foto: Mickelsson, Hilding/Hälsinglands museum

Diskussionsfrågor

Enskilt

- Var är din tröja producerad? Står det "Made in Sweden"? Förmodligen inte. Vanliga textilproducenter är till exempel Kina, Sri Lanka eller Bangladesh. Räkna ut din tröjas resa till Sverige och just din hemort. Både milantal, kronor och miljöavtryck.
- Plaggen du får se i filmerna hade extremt långa livscyklar jämfört med dagens moderna plagg. Dom både ärvdes mellan generationer och återbrukades. Hur gammal är din tröja? Hur gammal tror du att den kommer bli?
- Man kan förlänga ett plaggs livscykel på flera olika sätt. Vad skulle man kunna göra med en tröja man inte vill eller kan ha längre? Ge minst 3 förslag! Vilket av dina förslag är mest hållbart ur ett miljöperspektiv? Förklara!
- Vad gör du själv om ett klädesplagg går sönder? Har du nål och tråd hemma? Eller har du någon i din närhet som du skulle kunna låna av eller be om hjälp? Berätta!

I grupp

- I Sverige är det inte tillåtet med barnarbete. Enligt Barnkonventionen, som också är lag i Sverige (artikel 32) ska barn skyddas från farligt arbete och inte utnyttjas på arbetsplatser. Vad är skillnaden på att "hjälpa till hemma" och att arbeta? Utveckla era svar och ge förslag!
- Barnarbete är fortfarande vanligt i många delar av världen, framför allt i delar av Asien där majoriteten av den svenska textilimporten kommer från. Det kan vara svårt att ta reda på huruvida plagget du köper är tillverkat på ett rättvist sätt. Det finns olika märkningar och certifikat som berättar om både miljö och arbetsvillkor. Välj ut några och berätta om dem.
- I samband med industrialiseringen elektrifierades både vävstolen och symaskinen. Det har spelat stor roll både i Sverige och resten av världen. Nu tog det mycket mindre tid att tillverka tyger och kläder. Vad ledde det till? Ge flera förslag på både positiva och negativa konsekvenser. Utveckla era svar!
- Ull och lin är traditionella svenska naturfibrer och används fortfarande i kläder och hemtextilier. Välj ut ett av materialen och berätta om produktionssätt och användningsområde, samt specifika för och nackdelar.
- Bomull har sedan industrialiseringen varit en efterfrågad råvara inom textilindustrin då den är både slitstark och mångsidig. Bomullsodlingens historia präglas av både slavhandel, barnarbete och negativ miljöpåverkan. Den nutida bomullsindustrin har genomgått många förändringar men har fortfarande stora utmaningar. Berätta om bomullens miljöpåverkan och nackdelar. Utveckla era svar!
- Textila redskap och material hade förut en självklar plats i ett hem. Det sågs som nödvändigt att ha tillgängligt för att vid behov kunna lappa eller laga till exempel kläder. Vilka textila redskap och material har ni hemma? Jämför era svar!